

Infoblad Bouwbesluit 2012

Riolering en gemeentelijke watertaken

2^e herziene versie juli 2015

ISSO

NEN

Rijksoverheid

Stichting RIONED

Uneto-Vni

1 Inleiding

Sinds 1 april 2012 is het Bouwbesluit 2012 van kracht. De voor de riolering relevante voorschriften in dit herziene besluit gaan over de aanwezigheid en de kwaliteit van de gebouwriolering. Dit is het deel van de afvoerleidingen voor huishoudelijk afvalwater en hemelwater dat zich binnen en aan het gebouw bevindt. De lozingstoestellen zelf vallen daar niet onder, zoals een wastafel of wc. Daarnaast bevat het nieuwe Bouwbesluit de rioleringsvoorschriften die voorheen in de gemeentelijke bouwverordening stonden (al dan niet aangepast). Naast de bouwtechnische eisen aan de uitvoering gaat het hierbij om de regels voor de (bouwtechnische) mogelijkheid om op het openbare riool aan te sluiten. De voorschriften in het Bouwbesluit 2012 moeten een nadelige situatie voor de gezondheid voorkomen.

Afstemming met andere regelgeving

2 <

Het Bouwbesluit 2012 is voor riolering afgestemd op de wijzigingen in de milieuregelgeving. Zo zijn begrippen en begripsbepalingen nu eenduidig. Daarnaast bepaalt de milieuregelgeving voortaan waar welke lozingen mogen plaatsvinden. Het Bouwbesluit 2012 bevat alleen de bouw- en installatietechnische eisen voor onder andere de op het openbare riool aan te sluiten afvoervoorzieningen. Daarmee is een samenhangend geheel ontstaan van de zorgplichten in de Wet milieubeheer en de Waterwet, de lozingsbesluiten, het Bouwbesluit en de normering in NEN 3215.

Landelijk uniforme regels: bouwverordening vervallen

De voorschriften in het Bouwbesluit 2012 zijn landelijk uniform. Met ingang van 1 april 2012 zijn de tot dan toe geldende rioleringsvoorschriften in gemeentelijke bouwverordeningen vervallen. Een gemeente kan aan een aansluiting voor huishoudelijk afvalwater of hemelwater geen andere technische eisen stellen dan de voorschriften die hiervoor in het Bouwbesluit staan. Omdat de bouwregelgeving alleen tot de perceelgrens geldt, heeft de gemeente wel enige ruimte om aanvullende regels in een aansluitverordening vast te stellen.

Inhoud infoblad

Dit infoblad gaat specifiek in op de regels voor de riolering binnen de perceelgrens. Ook komen de regels aan bod die gemeenten wél aan aansluitingen kunnen stellen. Dit is een gewijzigde versie (2.0), de inhoud wijkt af van de oorspronkelijke versie die is vervallen.

2 Reikwijdte: het gehele perceel

Het Bouwbesluit 2003 bevatte vooral regels voor de riolering in en aan bouwwerken, met een enkele uitzondering voor die op het perceel. Dat gold ook voor de aangewezen bepalingsmethoden in NEN 3215. De bouwverordening richtte zich op het gehele perceel. Het Bouwbesluit 2012 en de herziene NEN 3215 zijn nu beide van toepassing op het gehele perceel. De definities en begripsbepalingen zijn geharmoniseerd en worden in documenten van Stichting RIONED, NEN, Uneto-VNI, ISSO en in de bouwregelgeving eenduidig gebruikt (zie figuren 1 en 2).

In figuur 1 ziet u de situatie waarin een woning aan de voor- en achterkant een tuin heeft. Het hemelwater van de woning infiltreert op eigen terrein. In figuur 2 ziet u de situatie zonder tuin. Hier gaat het hemelwater naar het openbare riool. Voor het overzicht zitten de aansluitingen aan beide kanten van de woning, in de praktijk zitten deze aan de voorkant van de woning. Op het perceel aanwezige afvoerputten (kolken) moeten qua uitvoering en capaciteit ook aan het Bouwbesluit 2012 en NEN 3215 voldoen.

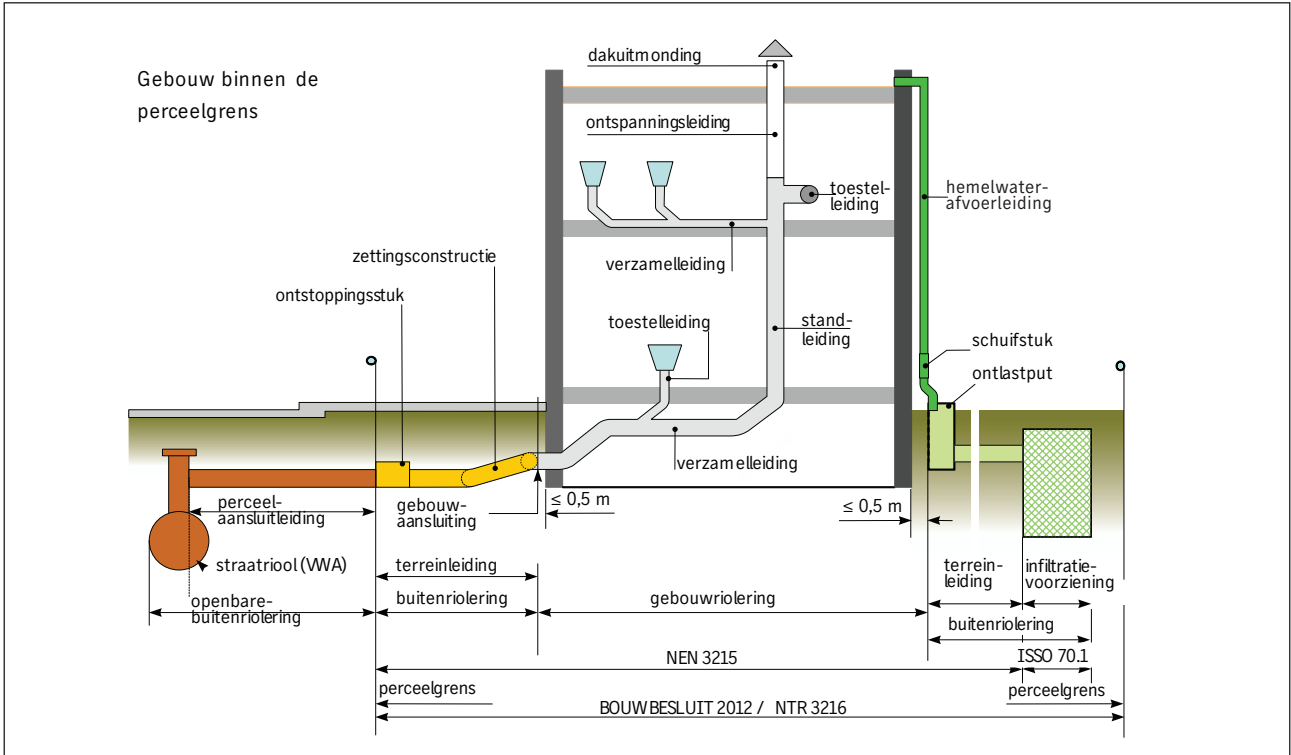
Grensafbakening: Bouwbesluit gaat niet over openbaar terrein

Het Bouwbesluit 2012 gaat niet over perceelaansluitleidingen die in het openbare terrein liggen, omdat het veronderstelt dat de gemeente die beheert.

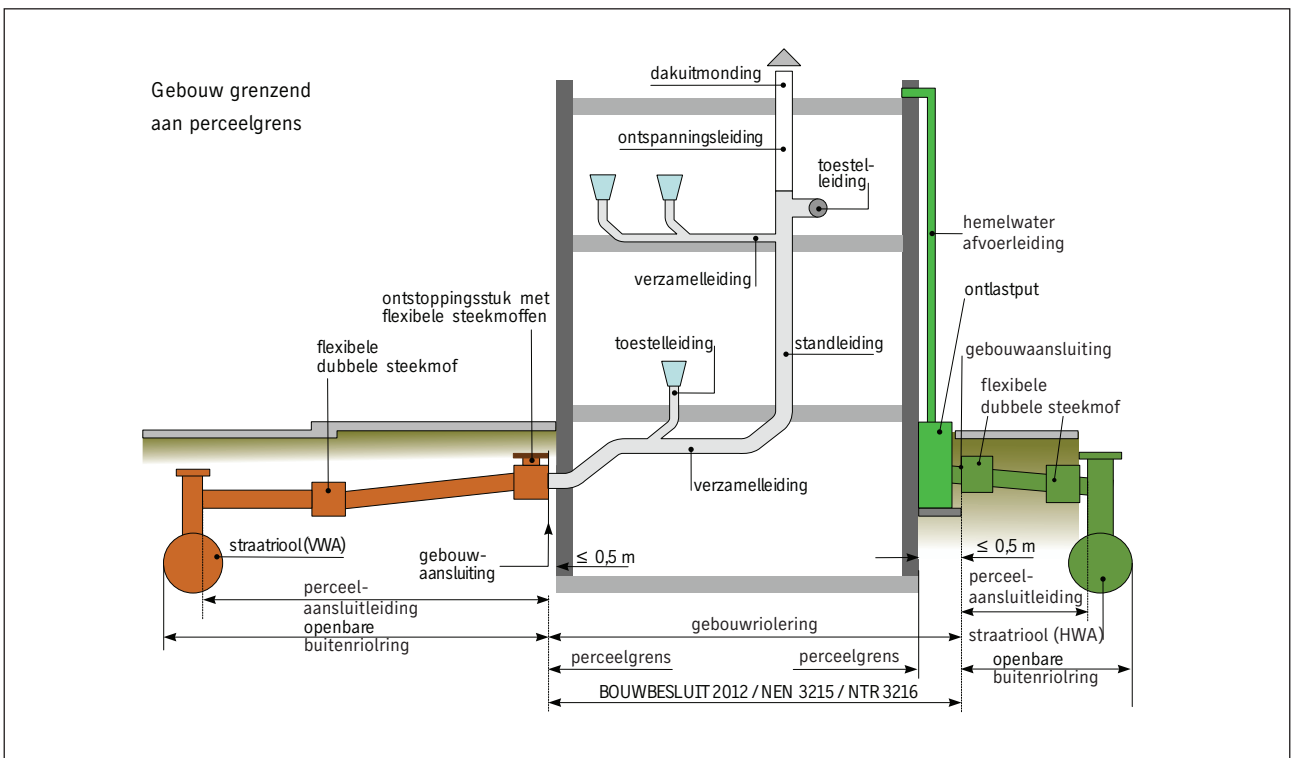
Bouwpeil

Deze publicatie gaat niet in op de mogelijkheden om eisen te stellen aan het bouwpeil.

Meer informatie daarover vindt u op www.riool.net.

Figuur 1 Overzicht definities buiten- en gebouwrilering (Bron: NTR 3216)

Figuur 2 Overzicht reikwijdte en definities bij woning op perceelgrens en aansluiting op riolering

3 Uitwerking in de voorschriften

3.1 Huishoudelijk afvalwater

Artikel 6.16 van het Bouwbesluit 2012 schrijft onder meer voor dat bij nieuwbouw de gebouwriolering voor huishoudelijk afvalwater voldoet aan NEN 3215. Dit geldt voor de capaciteit en de lucht- en waterdichtheid van de afvoer en voor de uitmonding en capaciteit van de ontspanningsleiding. Voor bestaande bouwwerken bevat artikel 6.16 een andere bepaling. Hierbij moet de afvalwaterafvoer een zodanige capaciteit hebben dat elk daarop aangesloten lozingstoestel binnen vijf minuten is te legen. Wel moeten de lucht- en waterdichtheid conform NEN 3215 zijn.

Volgens artikel 6.18, lid 3, onder d moet een terreinleiding voor huishoudelijk afvalwater een voldoende inwendige middellijn hebben.

3.2 Hemelwater

Artikel 6.17 schrijft voor dat bij nieuwbouw de gebouwriolering voor hemelwater een capaciteit heeft die ten minste overeenkomt met NEN 3215. Dit voorschrift geldt niet voor bestaande bouwwerken.

3.3 NEN 3215

In NEN 3215 staan bepalingmethoden voor:

- de afvoercapaciteit van de gebouwriolering voor huishoudelijk afvalwater en hemelwater;
- de afvoercapaciteit van de terreinleidingen (buitenriolering) voor huishoudelijk afvalwater en/of hemelwater;
- de ontlastcapaciteit van de ontlastput.

Het Bouwbesluit 2012 wijst NEN 3215 in z'n geheel aan. De norm beschrijft bij het toepassingsgebied welke technische voorwaarden gelden om de bepaling te kunnen uitvoeren. Als een bepaling om technische redenen niet is uit te voeren, is een beroep mogelijk op de gelijkwaardigheidsbepaling in artikel 1.3 van het Bouwbesluit 2012.

4 Aandachtspunten in relatie tot overige regelgeving

De eisen voor lozingen van huishoudelijk afvalwater, hemelwater, grondwater, bedrijfs- en overig afvalwater vindt u in de lozingsbesluiten. Deze eisen sluiten aan op het Bouwbesluit, maar regelen extra aspecten, zoals de kwaliteit van het te lozen water.

4.1 Aansluitplicht vervallen

Afvalwaterlozingen zijn via de milieu- en waterregelgeving geregeld in de lozingsbesluiten. Als lozen anders dan via de openbare riolering is verboden, ligt riolaansluiting voor de hand. Daarom is de aansluitplicht uit het Bouwbesluit verdwenen. Dit voorkomt de administratieve last van ontheffingen van de aansluitplicht in het buitengebied, die in de modelbouwverordening stond. Deze lozingen zijn toegestaan onder de voorwaarden in de lozingsbesluiten.

4.2 Huishoudelijk afvalwater: meestal aangesloten

De artikelen 7 en 11 van het Besluit lozing afvalwater huishoudens (Blah) verbieden lozingen van huishoudelijk afvalwater in bodem of oppervlaktewater als het dichtstbijzijnde vuilwaterriool op (minder dan) 40 meter afstand ligt. Deze afstand wordt (bij nieuwbouw) berekend vanaf de perceelgrens en over de kortste lijn waarlangs de afvoering zonder overwegende bezwaren te leggen zijn. Wanneer aansluiting op een openbaar vuilwaterriool mogelijk is, mag de eigenaar of gebruiker zijn huishoudelijk afvalwater dus niet op een andere manier lozen, ook niet na eigen zuivering. Daarom zal de eigenaar in het algemeen wel een aansluiting willen.

4.3 Gemeente bepaalt: wel of geen hemelwaterlozingen

In artikel 6.18, lid 5, onder b van het Bouwbesluit 2012 staat de passage: "indien voor de afvoer van hemelwater een openbaar hemelwaterstelsel of een openbaar vuilwaterriool aanwezig is waarop aangesloten kan worden en hemelwater op dat stelsel of riool mag worden gebracht". Essentieel hierin is "mag worden gebracht". De perceeleigenaar heeft de eerste verantwoordelijkheid om hemelwater op te vangen. De gemeente geeft aan of de perceeleigenaar het hemelwater in het openbare hemelwater- of vuilwaterriool mag lozen of niet. Het lozen van hemelwater in de openbare riolering is niet toegestaan als:

- de gemeente een hemelwaterverordening heeft vastgesteld die hemelwaterlozingen in de openbare riolering verbiedt;
- een huishouden hemelwater wil lozen in de openbare vuilwaterriolering, terwijl dat in strijd is met de zorgplicht van het Blah of een maatwerkvoorschrift van de gemeente;
- een bedrijf hemelwater wil lozen in de openbare vuilwaterriolering, terwijl dit redelijkerwijs is te infiltreren of te lozen in oppervlaktewater of het openbare hemelwaterstelsel, of als de lozing in strijd is met een maatwerkvoorschrift van de gemeente.

Alleen als de perceeleigenaar het hemelwater niet op eigen terrein kan verwerken, heeft de gemeente een ontvangstplicht. Een gemeente mag natuurlijk wel hemelwater accepteren, ook als zij hiertoe niet is verplicht. Elke gemeente moet haar beleid voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater en hemelwater vastleggen in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP).

Als de gemeente hemelwaterlozingen in het openbare riool verbiedt, moet de perceeleigenaar het hemelwater op eigen terrein infiltreren. Maar op grond van het Bouwbesluit 2012 kan de gemeente niet direct eisen stellen aan de voorziening. De perceeleigenaar mag zelf bepalen welke voorziening hij gebruikt en de bergings- en infiltratiecapaciteit ervan. Wel moet hij op grond van artikel 6.15, lid 1 aantonen dat de voorziening het water kan verwerken en geen overlast oplevert voor naburige percelen. Is dat niet aannemelijk, dan kan de gemeente de omgevingsvergunning bouw weigeren. Als een perceeleigenaar er bijvoorbeeld voor kiest om het hemelwater te lozen op een verlaagd grasveld met voldoende capaciteit en zonder problemen voor de omgeving, voldoet hij aan het Bouwbesluit 2012.

4.4 Hoogte, diepte en diameter van perceelaansluitleidingen (nieuwbouw)

Bij aansluiting van huishoudelijk afvalwater en hemelwater voor nieuwbouw gaat het Bouwbesluit 2012 uit van gescheiden leidingen tot de perceelgrens. De gedachte hierachter is dat de gemeente in de toekomst zonder problemen al het hemelwater van het particuliere perceel kan afkoppelen, als zij hiertoe besluit. In openbaar terrein kan de gemeente beide leidingen samenvoegen.

Voor huishoudelijk afvalwater en hemelwater bepaalt de gemeente de plaats, hoogteligging en diameter van de perceelaansluitleiding. Hierbij gaat het om de situatie op de perceelgrens (bij woningen zonder voortuin is dat bij de gevel). Een gemeente kan aangeven dat de perceeleigenaar beide systemen op het perceel mag samenvoegen. In dat geval is op grond van NEN 3215 in de hemelwaterafvoerleiding van een grondgebonden woning een ontlastput verplicht. Deze verplichting geldt ook als beide systemen in openbaar terrein samenkomen.

4.5 Extra eisen in bijzondere situaties

Soms kunnen extra maatregelen nodig zijn om de goede werking van de afvoervoorzieningen van een perceel (of dat van de burenen) of de openbare riolering te waarborgen. Deze extra maatregelen kan een gemeente voorschrijven op basis van artikel 6.18, lid 5, onder c. Een gemeente kan bijvoorbeeld extra eisen stellen aan de ontluchting van het hemelwaterstelsel (zie paragraaf 4.7).

4.6 Aansluitingen voor grondwater en bedrijfsafvalwater

Het Bouwbesluit 2012 bevat geen voorschriften voor de aansluiting van grondwater en bedrijfsafvalwater. De gedachte hierachter is dat een gemeente deze afvalwaterstromen niet hoeft te accepteren. Besluit zij toch tot acceptatie, dan kan zij voor beide aansluitingen redelijke eisen stellen. Bijvoorbeeld door dezelfde eisen te hanteren zoals in het Bouwbesluit gelden voor huishoudelijk afvalwater en hemelwater. Voor lozingen van grondwater (en hemelwater) kan een gemeente ook eisen in een aparte verordening vaststellen op grond van artikel 10.32a Wet milieubeheer. In deze verordening kan zij bijvoorbeeld aangeven onder welke voorwaarden zij drainagewater wil ontvangen.

4.7 Ontluchting en beluchting

Voor de capaciteit en uitmondning van de ontspanningsleiding van de afvoervoorziening in nieuwe gebouwen verwijst het Bouwbesluit 2012 expliciet naar NEN 3215 (zie ook paragraaf 3.1). Meestal is hiermee ook de openbare riolering voldoende te ontlichten. Bij een hemelwaterstelsel kan het nodig zijn de ontlastputten zodanig uit te voeren dat zij de ontluchting niet blokkeren. Dat kan een gemeente dan voorschrijven op grond van artikel 6.18, lid 5, onder c..

Bijlage 1 Relevante artikelen uit Bouwbesluit 2012

Artikel 6.15 Aansturingsartikel

- 1 Een bouwwerk heeft een zodanige voorziening voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater of hemelwater dat het water zonder nadelige gevolgen voor de gezondheid kan worden afgevoerd.
- 2 Voor zover voor een gebruiksfunctie in tabel 6.15 voorschriften zijn aangewezen, wordt voor die gebruiksfunctie aan de in het eerste lid gestelde eis voldaan door toepassing van die voorschriften.

Artikel 6.16 Afvoer van huishoudelijk afvalwater

- 1 Een gebruiksfunctie met een toilet- of badruimte of met een andere opstelplaats voor een lozingstoestel heeft voor die opstelplaats een afvoervoorziening voor huishoudelijk afvalwater.
- 2 Een afvoervoorziening voor huishoudelijk afvalwater als bedoeld in het eerste lid heeft:
  - a bij een te bouwen bouwwerk: een capaciteit, een lucht- en waterdichtheid en een uitmonding en capaciteit van de ontspanningsleiding die voldoen aan NEN 3215;
  - b bij een bestaand bouwwerk: een zodanige capaciteit dat elk daarop aangesloten lozingstoestel binnen 5 minuten kan worden geleegd en een lucht- en waterdichtheid die voldoen aan NEN 3215.

Artikel 6.17 Afvoer van hemelwater

- 1 Een dak van een te bouwen bouwwerk heeft een voorziening voor de opvang en afvoer van hemelwater met een volgens NEN 3215 bepaalde capaciteit van ten minste de volgens die norm bepaalde belasting van die voorziening.
- 2 Een binnen een bouwwerk gelegen voorziening voor de opvang en afvoer van hemelwater is, bepaald volgens NEN 3215, lucht- en waterdicht.

Artikel 6.18 Terreinleiding*

- 1 Een ondergrondse doorvoer van een afvoervoorziening als bedoeld in de artikelen 6.16 en 6.17 door een uitwendige scheidingsconstructie van een bouwwerk ligt zo veel mogelijk haaks op de scheidingsconstructie.

* In de loop van 2015 zal het vierde lid vervallen en het vijfde lid omgenummerd worden tot het vierde.

- 2 De gebouwaansluiting van een afvoervoorziening als bedoeld in de artikelen 6.16 en 6.17 op de op het eigen erf of terrein gelegen riolering of andere voorziening voor afvoer van afvalwater is zodanig dat bij zetting de dichtheid van de aansluiting en de afvoer gehandhaafd blijft.
- 3 Een terreinleiding waardoor huishoudelijk afvalwater wordt geleid:
  - a heeft geen vernauwing in de stroomrichting;
  - b heeft een vloeiend beloop;
  - c is waterdicht;
  - d heeft een voldoende inwendige middellijn; en
  - e bevat geen beer- of rottingsput.
- 4 Het materiaal, de sterkte en de vorm van buizen en hulpstukken van een terreinleiding voldoen aan:
  - a NEN 7002;
  - b NEN 7003;
  - c NEN 7013;
  - d NEN-EN 1401-1;
  - e NEN-EN 295-1;
  - f NEN-EN 295-2; en
  - g NEN-EN 295-3.
- 5 Op aanwijzing van het bevoegd gezag wordt bepaald:
  - a indien voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater een openbaar vuilwaterriool of een systeem als bedoeld in artikel 10.33, tweede lid, van de Wet milieubeheer aanwezig is waarop aangesloten kan worden: op welke plaats, op welke hoogte en met welke inwendige middellijn de voor aansluiting van een afvoervoorziening als bedoeld in artikel 6.16 op dat riool of dat systeem noodzakelijke perceelaansluitleiding bij de gevel van het bouwwerk dan wel de grens van het erf of terrein wordt aangelegd;
  - b indien voor de afvoer van hemelwater een openbaar hemelwaterstelsel of een openbaar vuilwaterriool aanwezig is waarop aangesloten kan worden en hemelwater op dat stelsel of riool mag worden gebracht: op welke plaats, op welke hoogte en met welke inwendige middellijn de voor aansluiting van een afvoervoorziening als bedoeld in artikel 6.17 op dat stelsel of riool noodzakelijke perceelaansluitleiding bij de gevel van het bouwwerk dan wel de grens van het erf of terrein wordt aangelegd; en

Meer informatie

c of, en zo ja welke voorzieningen in de afvoervoorziening of de op het erf of terrein gelegen riolering moeten worden aangebracht om het functioneren van de afvoervoorzieningen, naburige aansluitingen en de openbare voorzieningen voor de inzameling en het transport van afvalwater te waarborgen.

Meer informatie over het Bouwbesluit en de lozingsbesluiten in relatie tot de gemeentelijke watertaken vindt u in module A2100 Aansluiten en lozen van Stichting RIONED. Deze en alle andere modules van de Leidraad riolering vindt u op www.riool.net.

Dit infoblad is een gemeenschappelijke uitgave van Stichting RIONED, ISSO, NEN, Uneto-Vni en de Rijksoverheid.

Versie 2.0 (juli 2015), de inhoud wijkt af van de oorspronkelijke versie (1.0 van 1 april 2012). Die is vervallen.

NEN

Rijksoverheid

ISBN 978 90 73645 51 6